ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*] SECINĀJUMI,

sniegti 2009. gada 15. janvārī [1]

I — Ievads

1. Šīs lietas pamatā ir divas dažādas pirmstiesas procedūras. Pirmkārt, Komisija Īrijai pārmet, ka tā nav transponējusi Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvu 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu [2], kas grozīta ar Padomes 1997. gada 3. marta Direktīvu 97/11/EK [3] (turpmāk tekstā — "IVN direktīva"), saistībā ar privātiem ceļiem. Otrkārt, Īrija neesot (pilnībā) transponējusi Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvu 2003/35/EK, ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK [4], kā arī nav par to informējusi Komisiju.

2. Galvenais jautājums šajā lietā ir par Īrijas teritorijas plānošanas tiesību aktos noteikto iespēju vērsties tiesā. Šajā sakarā it īpaši jānorāda uz pretrunu Komisijas argumentos: no vienas puses, tā apgalvo, ka iebilstot tikai pret transponēšanas pasākumu neveikšanu, nevis pret to kvalitāti, bet, no otras puses, tā intensīvi apspriež Īrijas veikto pasākumu kvalitāti, proti, jautājumu par to, vai noteikti Īrijas veiktie pasākumi atbilst Direktīvas 2003/35 prasībām.

II — Atbilstošās tiesību normas

3. Direktīvas 2003/35 mērķis ir īstenot dažus noteikumus, kas paredzēti ANO/EEK Konvencijā par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem [5] (turpmāk tekstā — "Orhūsas konvencija"), kuru Kopiena ir parakstījusi 1998. gada 25. jūnijā Orhūsā (Dānija) [6].

1 — Oriģinālvaloda — vācu.
2 — OV L 175, 40. lpp.
3 — OV L 73, 5. lpp.
4 — OV L 156, 17. lpp.
5 — OV 2005, L 124, 4. lpp.
6 — Noslēgta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV L 124, 1. lpp.). Konvencijas teksts ir pievienots lēmumam.

A — *Orhūsas konvencija*

4. Orhūsas konvencijas 2. panta 5. punktā ir definēts ieinteresētās sabiedrības daļas jēdziens, kā arī šajā sakarā pilnvarotās nevalstiskās organizācijas:

"Šajā konvencijā:

[..]

"Ieinteresētā sabiedrība" ir sabiedrība, kuru ietekmē vai varētu ietekmēt lēmumu pieņemšana vides jomā, vai kurai ir interese par to; šīs definīcijas piemērošanas nolūkā par ieinteresētām uzskata tādas nevalstiskās organizācijas, kas veicina vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām."

5. 3. panta 1. punktā ir noteikts, kā puses īsteno šo konvenciju:

"Lai izveidotu un uzturētu skaidru, atklātu un saskaņotu struktūru šīs konvencijas noteikumu īstenošanai, katra Puse veic vajadzīgos likumdošanas, reglamentējošus un citus pasākumus, tostarp tādus, kuru mērķis ir nodrošināt tādu noteikumu savstarpējo saderību, ar kuriem īsteno šīs konvencijas noteikumus par informāciju, sabiedrības dalību un iespēju griezties tiesu iestādēs, kā arī atbilstošus piespiedu izpildes pasākumus."

6. Saistībā ar tiesāšanās izdevumiem jānorāda uz 3. panta 8. punktu:

"Katra Puse nodrošina, lai personas, kas īsteno savas tiesības atbilstoši šīs konvencijas noteikumiem, par šādu iesaistīšanos nekādi netiktu sodītas, vajātas vai iespaidotas. Šis noteikums neierobežo valstu tiesu kompetenci lemt par pamatotu tiesāšanās izdevumu segšanu."

7. 6. pantā ir ietverti noteikumi par sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā par īpašām darbībām, kuras ir nepārprotami uzskaitītas šīs konvencijas I pielikumā vai kurām var būt nozīmīga ietekme uz vidi.

8. 9. panta 2. punktā ir regulēta iespēja vērsties tiesu iestādēs saistībā ar šajā konvencijā paredzēto sabiedrības dalību:

"Katra Puse saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nodrošina to, ka ieinteresētās sabiedrības pārstāvjiem,

a) kuriem ir pamatota interese vai arī

b) kuri uzskata, ka noticis tiesību aizskārums, ja šādu priekšnosacījumu paredz attiecīgās Puses administratīvā procesa normas,

ir iespēja pārskatīšanas nolūkā griezties tiesā un/vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai — pamatojoties uz materiāliem vai procesuāliem aspektiem — apstrīdētu jebkura tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības likumību, uz ko attiecas 6. panta noteikumi, ja šāda apstrīdēšana paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos, kā arī neskarot šā panta 3. punktu un citus attiecīgus šīs konvencijas noteikumus.

To, vai interese ir pamatota un vai ir noticis tiesību aizskārums, nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un ar mērķi nodrošināt attiecīgai sabiedrības daļai plašas iespējas griezties tiesu iestādēs saistībā ar šīs konvencijas piemērošanu. Tādēļ a) apakšpunkta piemērošanas nolūkā par pamatotu uzskata ikvienas tādas nevalstiskas organizācijas interesi, kura atbilst 2. panta 5. punktā minētajām prasībām. Šādas organizācijas uzskata arī par tādām, kam ir tiesības, attiecībā uz kurām ir iespējams tiesību aizskārums, kā paredzēts b) apakšpunktā.

Šā panta 2. punkta noteikumi neizslēdz iespēju pārskatīšanas nolūkā iepriekš griezties administratīvā iestādē, kā arī neiespaido prasību, ka pirms vēršanās tiesā ir jāizmanto visas administratīvas pārskatīšanas procedūras, ja šāda prasība paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos."

9. Citi noteikumi par tiesvedību ir ietverti 9. panta 4. un 5. punktā:

“4. Turklāt, neskarot 1. punktu, šā panta 1., 2. un 3. punktā minētajām procedūrām ir jānodrošina pamatoti un efektīvi tiesiskie līdzekļi, tostarp, vajadzības gadījumā, pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi, un tām ir jābūt taisnīgām, objektīvām un ātrām, kā arī tās nav saistītas ar pārmērīgām izmaksām. Šajā pantā paredzētos lēmumus noformē vai reģistrē rakstiski. Tiesu un, ja iespējams, citu institūciju lēmumi ir publiski pieejami.

5. Lai šā panta noteikumus padarītu efektīvākus, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrība tiek informēta par administratīvajām vai tiesas procedūrām, kas tai pieejamas pārskatīšanas nolūkā, kā arī lemj par atbilstošu palīdzības sistēmu ieviešanu, lai novērstu vai mazinātu finansiālus un citus šķēršļus saistībā ar griešanos tiesu iestādēs.”

B — *Direktīva 2003/35*

10. Direktīvas 2003/35 3. pantā ir ietverti IVN direktīvas grozījumi.

11. 1. punktā jēdziens “attiecīgā sabiedrības daļa” tiek definēts šādi:

““attiecīgā sabiedrības daļa” ir sabiedrības daļa, kuru ietekmē vai var ietekmēt ar vidi saistīto lēmumu pieņemšanas procedūra, kas minēta 2. panta 2. punktā, vai kura ir šajā jautājumā ieinteresēta; piemērojot šo definīciju, uzskata, ka nevalstiskās organizācijas, kuras cīnās par vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, ir ieinteresētas.”

12. 7. punkts ir par iespēju vērsties tiesā:

“Direktīvā iekļauj šādu pantu:

“*10.a pants*

Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar valsts tiesību sistēmu attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem:

a) kas ir pietiekami ieinteresēti vai, tiesības, kas var tikt aizskartas, kā noteikts šā panta b) apakšpunktā.

b) ja dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums — kuru tiesības ir aizskartas, Šā panta noteikumi neliedz lietu nodot iepriekšējai izskatīšanai administratīvā iestādē, un — ja valsts tiesību aktos ir šāda prasība — tie neietekmē prasību pirms juridiskās pārskatīšanas procedūras piemērošanas izmantot visas iespējas administratīvajā pārskatīšanas procedūrā.

ir iespēja pārskatīšanas kārtībā ierosināt lietu tiesā vai citā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbības būtības vai procesuālo likumību, uz kuru attiecas šīs direktīvas noteikumi par sabiedrības līdzdalību. Visām šīm procedūrām jābūt godīgām, taisnīgām, laicīgām un ne pārmērīgi dārgām.

Dalībvalstis nosaka, kurā stadijā minētos lēmumus, darbības vai bezdarbību var apstrīdēt. Lai veicinātu šā panta noteikumu efektivitāti, dalībvalstis nodrošina, ka sabiedrībai ir pieejama praktiska informācija par piekļuvi administratīvajām un tiesu pārskatīšanas procedūrām.””

Dalībvalstis nosaka, kas tieši uzskatāms par pietiekamu ieinteresētību un tiesību aizskārumu, paturot prātā mērķi — attiecīgajai sabiedrības daļai nodrošināt tiesas pieejamību. Tālab šā panta a) apakšpunkta sakarā jebkuras 1. panta 2. punktā minētajām prasībām atbilstošas nevalstiskās organizācijas interesi uzskata par pietiekamu. Uzskata arī, ka šādām organizācijām ir 13. Direktīvas 2003/35 4. pantā ir ietverti Padomes 1996. gada 24. septembra Direktīvas 96/61/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli [7] grozījumi. 4. panta

7 — OV L 257, 26. lpp., kodificēta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 15. janvāra Direktīvu 2008/1/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (OV L 24, 8. lpp.).

teksts būtībā ir identisks no jauna iekļautajam IVN direktīvas 10.a pantam.

C — *Īrijas tiesības*

14. Lietas dalībnieki galvenokārt strīdas par iepriekš minēto tiesību normu transponēšanu ar Īrijas *Planning and Development Act 2000* [8] [2000. gada Teritorijas plānošanas un attīstības likumu], kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006* [9] [2006. gada Teritorijas plānošanas un (stratēģiskās infrastruktūras) attīstības likumu]. 50. un 50.A pantā ir regulēta iespēja vērsties tiesā par noteiktiem teritorijas plānošanas pasākumiem.

15. Vajadzīgās intereses celt prasību ir regulētas 50.A panta 3. punktā:

"3. Tiesa, pamatojoties uz 50. pantu, pieņem pieteikumu, ja:

a) būtiski apsvērumi liecina, ka attiecīgais lēmums vai pasākums nav spēkā vai ir jāatzīst par spēkā neesošu, un

b) ka

i) pieteikuma iesniedzējs ir būtiski interesēts pieteikuma pamatā esošajā jautājumā vai,

ii) ja attiecīgais lēmums vai pasākums attiecas uz projektu, kurš atbilstoši attiecīgajā laikā spēkā esošajiem saskaņā ar 176. pantu pieņemtajiem tiesību aktiem ir projekts, kas var būtiski ietekmēt vidi, pieteikuma iesniedzējs

I) ir iestāde vai organizācija (izņemot valsts iestādes, publiskas iestādes un valdības institūcijas vai aģentūras), kuras mērķi ir saistīti ar vides aizsardzības veicināšanu,

8 — 2000. gada Likums Nr. 30.
9 — 2006. gada Likums Nr. 27.

II) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir darbojies, lai sasniegtu šos mērķus, un

III) (vajadzības gadījumā) atbilst prasībām, kuras, iesniedzot sūdzību saskaņā ar 37. panta 4. punkta c) apakšpunktu, bija jāizpilda iestādei vai organizācijai saskaņā ar 37. panta 4. punkta d) apakšpunkta iii) daļu (atbilstoši šā noteikuma mērķim, piemērojot visas 37. panta 4. punkta e) apakšpunkta iv) daļā paredzētās prasības, tajā minētā norāde uz jomu, kurā ietilpst pārsūdzētais lēmums, jāsaprot kā norāde uz jomu, kurā ietilpst lēmums vai pasākums, kas ir 50. pantā minētā pieteikuma pamatā)."

16. 50.A panta 4. punktā ir skaidri noteikts, ka minētās būtiskās intereses nav saistītas tikai ar nekustamo īpašumu vai finansiāliem aspektiem.

17. 50.A panta 10. punktā un 11. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka uzsāktās procedūras tiesām jāīsteno tik ātri, cik to pieļauj pareizas tiesvedības norises intereses. 50.A panta 12. punktā ir atļauts pieņemt papildu noteikumus par tiesvedības paātrināšanu.

III — Pirmstiesas procedūra un prasījumi

18. Izskatāmās prasības pamatā ir divas Komisijas izmeklēšanas procedūras.

19. Pirmajā procedūrā Komisija cita starpā iebilda pret to, ka Īrijas tiesiskais regulējums par ietekmes uz vidi novērtējumu neattiecās uz privātu ceļu būvniecības projektiem. 2002. gada 18. oktobrī tā aicināja Īriju iesniegt savus apsvērumus. Pēc tam, kad 2003. gada 5. martā tika saņemta Īrijas atbilde, 2003. gada 11. jūnijā Komisija iesniedza argumentētu atzinumu. Īrija sniedza atbildi 2003. gada 10. novembra vēstulē.

20. Otrā procedūra ir par Direktīvas 2003/35 transponēšanu. 2005. gada 28. jūlijā Komisija aicināja Īriju iesniegt apsvērumus par to, ka tā nebija paziņojusi par transponēšanas pasākumiem. Īrija sniedza atbildi 2005. gada 7. septembrī. Pēc tam 2005. gada 19. decembrī Komisija iesniedza pirmo argumentēto atzinumu, uz kuru Īrija atbildēja 2006. gada 14. februārī. Papildu argumentētais atzinums tika pieņemts 2006. gada 18. oktobrī. Tajā Komisija noteica Īrijai galīgo divu mēnešu termiņu, proti, laiku līdz 2006. gada 18. decembrim, lai transponētu direktīvu. Pēc dažādiem paziņojumiem par Īrijas tiesību aktu grozījumiem, kas tika sniegti 2006. gada 30. novembrī, 2006. gada

18. decembrī un 2007. gada 18. janvārī, Īrija sniedza atbildi 2007. gada 27. februārī.

21. Pēc tam Komisija apvienoja abas procedūras un 2007. gada 7. septembrī cēla izskatāmo prasību.

22. Komisija lūdz Tiesu

— atzīt, ka, saskaņā ar Direktīvas 85/377 2. panta 1. punktu un 4. panta 2.–4. punktu neveicot visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka pirms atļaujas izsniegšanas projektiem, kas ietilpst Direktīvas 85/337 II pielikuma 10. punkta e) apakšpunktā minētajā "ceļu būves" kategorijā, kuru gadījumā jārēķinās ar ievērojamu ietekmi uz vidi, jāveic saskaņošanas procedūra un ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar direktīvas 5.–10. pantu, Īrija nav izpildījusi Padomes Direktīvā 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, kas grozīta ar Direktīvu 97/11/EK, paredzētos pienākumus;

— atzīt, ka, nepieņemot normatīvus un administratīvus aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu direktīvas 3. panta 1. punkta un 3.–7. punkta, kā arī 4. panta 1.–6. punkta prasības, vai katrā ziņā atbilstoši par tiem nepaziņojot Komisijai, Īrija nav izpildījusi Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvas 2003/35/EK, ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK, 6. pantā paredzētos pienākumus;

— piespriest Īrijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

23. Īrija lūdz Tiesu prasību noraidīt.

24. Pēc rakstveida procedūras beigām 2008. gada 27. novembra Tiesas sēdē tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu apsvērumi.

IV — Juridiskais vērtējums

25. Vispirms aplūkošu jautājumus, par kuriem lietas dalībnieku starpā praktiski nav vai gandrīz nav strīda, bet pēc tam pievērsīšos jautājumam par iespēju vērsties tiesā.

A — *Par privāto ceļu tiesisko regulējumu*

26. Komisija uzskata, ka Īrija nav veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, lai uz projektiem, kas ietilpst IVN direktīvas II pielikuma 10. punkta e) apakšpunktā minētajā "ceļu būves" kategorijā, attiektos direktīvas prasības. Neesot ietverti privāti ceļi.

27. IVN direktīvā lietotajā ceļa jēdzienā netiek nošķirti privāti vai publiski ceļi. Tādējādi privātu ceļu neietveršana neatbilstot plašai direktīvas piemērošanas jomai [10]. Arī Īrija neapstrīd, ka ceļa jēdziens šīs projektu kategorijas nozīmē principā ietver arī privātu ceļu būvniecības projektus. Īrija tieši ir atbilstīgi papildinājusi attiecīgās tiesību normas. Taču, tā kā šie grozījumi tika pieņemti tikai pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, izskatāmajā lietā tos vairs nevar ņemt vērā.

28. Katrā ziņā IVN direktīvas prasības jāpiemēro arī privātiem ceļiem. Īrijas tiesību attiecīgās normas pirms pēdējiem grozījumiem neapstrīdami neattiecās uz privātiem ceļiem. Tomēr Īrija apgalvo, ka šādi ceļi gandrīz vienmēr ir citu projektu elements. Taču ar to nepietiek, jo nav aptverti visi gadījumi.

29. Tāpēc, saskaņā ar 2. panta 1. punktu un 4. panta 2.–4. punktu neveicot visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai pietiekami nodrošinātu, ka pirms atļaujas izsniegšanas projektiem, kas ietilpst II pielikuma 10. punkta e) apakšpunktā minētajā "ceļu būves" kategorijā, kuru gadījumā jārēķinās ar ievērojamu ietekmi uz vidi, jāveic saskaņošanas procedūra un ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar 5.–10. pantu, Īrija nav izpildījusi IVN direktīvā paredzētos pienākumus.

B — *Neapstrīdētie jautājumi par Direktīvas 2003/35 transponēšanu*

30. Lietas dalībnieki ir vienisprātis, ka Direktīvas 2003/35 3. panta 3., 4., 5. un 6. punkts attiecīgajā brīdī vēl nebija transponēti attiecībā uz visām atļauju izsniegšanas sistēmām

10 — 2008. gada 25. jūlija spriedumā lietā C-142/07 *Ecologistas en Acción-CODA* (Krājums, I-6097. lpp., 28. punkts) Tiesa ir atzinusi, ka "nevar piekrist" pilsētas ceļu izslēgšanai.

Īrijā. Atsevišķi Īrija norāda uz *Dublin Docklands Development Authority Act 1997*, *Fisheries Act 1980*, *Foreshore Act 1993*, *Dumping at Sea Acts 1996 to 2006* un *Arterial Drainage Acts 1945 and 1995*.

31. Turklāt pēc tam, kad Īrija paziņoja par transponēšanas pasākumiem, Komisija atsauca savus iebildumus par Direktīvas 2003/35 4. panta 1., 5. un 6. punktu. Tiktāl, ciktāl Īrija atzīst, ka Direktīvas 2003/35 4. panta 2. un 3. punkta transponēšanai ir vajadzīgi papildu grozījumi Īrijas tiesību aktos, Komisija uztur spēkā prasību par nepilnīgu transponēšanu. Šajā sakarā Īrija min *Environmental Protection Agency (Licensing) Regulations 1994 to 2004* un *Waste Management (Licensing) Regulations 2004*.

32. Tiktāl, ciktāl Īrija par papildu transponēšanas pasākumiem attiecībā uz atļauju izsniegšanas sistēmām ir paziņojusi pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, izskatāmajā lietā tos nevar ņemt vērā.

33. Tādējādi, nepieņemot visus normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 2003/35 3. panta 3., 4., 5. un 6. punkta, kā arī 4. panta 2. un 3. punkta prasības, Īrija nav izpildījusi šīs direktīvas 6. pantā paredzētos pienākumus.

C — Par attiecīgas sabiedrības daļas jēdzienu

34. Lietas dalībnieki strīdas par to, vai jātransponē attiecīgas sabiedrības daļas jēdziens. Komisija uzsver, ka Direktīvā 2003/35 attiecīgai sabiedrības daļai ir piešķirtas noteiktas tiesības. Šīs tiesības Īrijā it īpaši neesot pietiekami nodrošinātas nevalstiskām organizācijām.

35. Direktīvu jēdzienu definīcijas katrā ziņā nav jātransponē vārds vārdā. Tiesa, piemēram, ir lēmusi, ka saskaņā ar Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību [11] 1. panta l) punktu jēdziens "īpaši aizsargājama dabas teritorija" nav jātransponē tieši. Pietiek, ja valsts tiesību aktos juridiski precīzi ir noteiktas šajā jēdzienā ietvertās teritorijas un veicamie aizsardzības pasākumi [12].

36. Tādējādi galvenā nozīme ir jautājumam, vai attiecīgas sabiedrības daļas jēdzienā minētās personas var izmantot tiesības, kas

11 — OV L 206, 7. lpp.

12 — 2007. gada 10. maija spriedums lietā C-508/04 Komisija/Austrija (Krājums, I-3787. lpp., 66. un nākamie punkti).

tām paredzētas Direktīvā 2003/35. Šajā sakarā Īrijas valdība norāda, ka attiecīgās tiesības jau ir piešķirtas sabiedrībai kopumā. Tāpēc īpaša attiecīgas sabiedrības daļas definīcija neesot vajadzīga.

37. Lai atspēkotu šo apgalvojumu, Komisijai būtu jāatklāj, kuras attiecīgas sabiedrības daļas tiesības nav pietiekami transponētas. Tomēr šajā sakarā tā norāda tikai uz nevalstisku organizāciju iespēju vērsties tiesā. Šis 3. panta 1. punkta transponēšanas aspekts vēlāk jāpārbauda atsevišķi saistībā ar nevalstisku organizāciju iespēju vērsties tiesā [13].

38. Attiecībā uz pārējām attiecīgas sabiedrības daļas tiesībām Komisija nav pierādījusi, ka transponēšana nebūtu veikta pietiekami. Tāpēc šajā punktā prasība ir jānoraida.

D — *Par iespēju vērsties tiesā*

39. Komisijai ir divi iebildumi par Direktīvas 2003/35 3. panta 7. punkta un 4. panta 4. punkta transponēšanu, proti, attiecībā uz IVN direktīvas 10.a pantu un Direktīvas 96/61 15.a pantu. Pirmkārt, šīs tiesību normas neesot bijušas transponētas Īrijas tiesību aktos brīdī, kad beidzās argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, un, otrkārt, Īrija neesot paziņojusi par visiem pasākumiem, kas veikti nodrošinot transponēšanu.

1) Par transponēšanas pasākumu neveikšanu

40. Pārmetums, ka Īrija neesot transponējusi IVN direktīvas 10.a pantu un Direktīvas 96/61 15.a pantu, atbilst uzaicinājuma sniegt apsvērumus (brīdinājuma vēstules) sākotnējam priekšmetam, kurā tika izteikts brīdinājums tikai par transponēšanas pasākumu neveikšanu. Par tur regulēto iespēju vērsties tiesā Īrija ir paziņojusi, ka tā Īrijas tiesību aktos ir nodrošināta.

41. Tādējādi pirmstiesas procedūrā un tiesvedībā Tiesā lietas dalībnieku strīds drīzāk attiecas uz Īrijas apgalvoto transponēšanas pasākumu kvalitāti. Turklāt Komisija ir reaģējusi uz jaunākajiem Īrijas argumentiem un sniegto informāciju, pastiprinot izteikto kritiku.

13 — Skat. tālāk 73. un nākamos punktus.

a) Par Komisijas argumentu pieņemamību

42. Principā prasības pārveidošana no iebilduma par transponēšanas neveikšanu vispār uz iebildumu par nepietiekamu transponēšanu ir pieņemama [14] katrā ziņā tad, ja par veiktajiem transponēšanas pasākumiem dalībvalsts ir paziņojusi tikai novēloti un tādējādi apgrūtinājusi Komisijas iespēju laikus iebilst pret transponēšanas nepilnībām. Iebildums par nepilnīgu transponēšanu principā ir iekļauts iebildumā par vispār neveiktu transponēšanu [15].

43. Šādi gadījumi bieži nerodas tikai tāpēc, ka vairs nevar ņemt vērā tos transponēšanas pasākumus, kas veikti tikai pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, un Komisija pēc transponēšanas pasākumu paziņošanas parasti izbeidz pienākumu neizpildes procedūru par attiecīgo pasākumu nepaziņošanu, lai iespējamos atbilstības trūkumus izskatītu citā procedūrā.

44. Taču izskatāmajā lietā gan prasības pieteikumā (Nr. 5.26), gan replikā (18. punkts) Komisija nepārprotami uzsver, ka prasība ir tikai par to, vai transponēšana ir veikta. Komisija sev paturot tiesības transponēšanas kvalitātes novērtējumu veikt vēlākā procedūrā.

45. Ja Komisija tomēr iebilst arī pret Īrijas tiesību aktu kvalitātes trūkumiem, tās argumenti ir vērtējami kā pretrunīgi un tāpēc — nepieņemami [16]. Ja izskatāmajā lietā Tiesa izteiktu viedokli par strīdīgajiem jautājumiem, turklāt rastos risks apsteigt vēlāko atbilstības novērtēšanas procedūru, kuras uzsākšanai Komisija sev ir skaidri rezervējusi tiesības.

46. Tādējādi saistībā ar to, ka nav veikta IVN direktīvas 10.a panta un Direktīvas 96/61 15.a panta transponēšana, prasība jānoraida daļā, kas attiecas uz Īrijas veikto pasākumu kvalitāti. Jāpārbauda ir tikai, vai Īrija vispār ir veikusi transponēšanas pasākumus.

47. Tomēr nevar izslēgt, ka šī pamata pieņemamību Tiesa novērtēs citādi. Tāpēc es drošības pēc papildus pārbaudīšu, vai Komisija ir pierādījusi, ka Īrijā nav pietiekami

14 — 2005. gada 16. jūnija spriedums lietā C-456/03 Komisija/Itālija (Krājums, I-5335. lpp., 19. un nākamie punkti) un 2006. gada 30. novembra spriedums lietā C-32/05 Komisija/Luksemburga (Krājums, I-11323 lpp., 52. un nākamie punkti).

15 — Iepriekš 14. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Itālija, 40. punkts.

16 — 2007. gada 28. jūnija spriedums lietā C-235/04 Komisija/Spānija (Krājums, I-5415. lpp., 47. un 48. punkts).

transponēts IVN direktīvas 10.a pants un Direktīvas 96/61 15.a pants.

b) Par pietiekamu ieinteresētību

48. Pirmais strīdīgais jautājums ir par attiecīgas sabiedrības daļas locekļu iespēju pārskatīšanas nolūkā vērsties tiesā vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas izveidota ar tiesību aktiem.

49. Saskaņā ar IVN direktīvas 10.a panta 1. punkta a) apakšpunktu un Direktīvas 96/61 15.a panta 1. punkta a) apakšpunktu dalībvalstis var noteikt, ka šī iespēja ir atkarīga no tā, vai prasītājs ir pietiekami ieinteresēts.

50. Šajā sakarā lietas dalībnieki strīdas tikai par transponēšanu Īrijas *Planning and Development Act 2000*, kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*, piemērošanas jomā.

51. Atbildot uz jautājumu tiesas sēdē un turpmākajā rakstveida paziņojumā, Īrijas valdība ir informējusi Tiesu, ka attiecīgās 2006. gada likuma par grozījumiem tiesību normas ir stājušās spēkā 2007. gada 31. janvārī. Domāts ir 2006. gada likuma 13. pants, ar kuru sākotnējā 2000. gada likumā ir iekļauta jaunā 50. panta redakcija un papildu 50.A pants. Turklāt Īrijas valdība pamatojas uz Noteikumiem par likuma par grozījumiem daļu piemērošanu [17].

52. Tomēr izskatāmajā lietā Tiesa nevar ņemt vērā tos grozījumus Īrijas tiesību aktos, kas ir stājušies spēkā pēc tam, kad bija beidzies Komisijas argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš. Tas beidzās 2006. gada 18. decembrī. Tāpēc Īrijas valdības sniegtā informācija, šķiet, izslēdz minēto tiesību normu izvērtēšanu.

53. Tomēr no dokumentiem, kas iesniegti kopā ar atbildes rakstu, izriet, ka šis apgalvojums par spēkā stāšanos ir kļūdains. Īrijas valdības minētie noteikumi regulē citu 2006. gada likuma daļu piemērošanu. Izskatāmajā lietā nozīmīgais jaunais regulējums, proti, 2006. gada likuma par grozījumiem 13. pants, stājās spēkā jau 2006. gada 17. oktobrī [18], tātad līdz noteiktā termiņa beigām.

17 — 2006. gada 21. decembra *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006 (Commencement) (No. 3) Order 2006*, I lpp., 2006. gada Nr. 684.

18 — 2006. gada 11. oktobra *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006 (Commencement) Order 2006*, I lpp., 2006. gada Nr. 525.

54. Tāpēc Tiesa it īpaši var izvērtēt Komisijas iebildumus par *Planning and Development Act 2000*, kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*, 50.A panta 3. punkta b) apakšpunkta i) daļu. Tā vēršas pret to, ka saskaņā ar šo tiesību normu "judical review" var pieprasīt tikai tad, ja prasītājam ir būtiskas intereses ("substantial interest").

55. Vispirms Komisija norāda, ka attiecīgajos Īrijas tiesību aktos, kas hronoloģiski tika pieņemti pēc Direktīvas 2003/35, nav iekļauta atsauce uz šo direktīvu. Tādējādi — pret ko izskatāmajā lietā Komisija tieši neiebilst — ir pārkāpts direktīvas 6. panta 2. punkts, kurā ir prasīta šāda atsauce. Tas arī varētu liecināt, ka Īrijas likumdevējs šajā tiesību aktā direktīvu vispār nav ņēmis vērā. Tomēr atsauces uz direktīvu trūkums nepierāda, ka strīdīgajā tiesību aktā direktīva nav transponēta.

56. Būtisku pierādījumu, ka direktīva nav transponēta, Komisija saskata Īrijas *High Court* [Augstās tiesas] otrajā spriedumā lietā *Friends of the Curragh Environment* [19]. Saistībā ar "substantial interest" izvērtēšanu tā apgalvo, ka Direktīva 2003/35 Īrijā nav transponēta. Īrija tam pretnostata šīs pašas tiesas nesenāku spriedumu lietā *Sweetman* [20], kurā šis atzinums ir pārskatīts.

57. Visbeidzot, izskatāmajā lietā nav būtiski, kurš *High Court* izteikums attiecas uz Direktīvas 2003/35 transponēšanu. Galvenā nozīme ir tam, ka Īrijas tiesībās paredzētā iespēja pārskatīšanas labad vērsties tiesā ir atkarīga no prasītāja interesēm. Tāpēc Komisija nevar pārmest Īrijai, ka transponēšanas pasākumi vispār nav veikti. Turpretī tas, vai veiktie pasākumi atbilst direktīvas prasībām, ir jautājums par to kvalitāti.

58. Tāpēc prasība šajā punktā nav pamatota tiktāl, ciktāl tā attiecas uz transponēšanas pasākumu neveikšanu vispār, un nav pieņemama attiecībā uz transponēšanas pasākumu kvalitāti.

59. Tomēr, ja Tiesa iedziļinātos šajā jautājumā, vispirms tai būtu jāpievēršas Komisijas papildu kritikai par to, ka spriedums lietā *Sweetman* neattiecas uz privātiem projektiem. Tomēr privātu un publisku projektu attīstītāju

19 — 2006 gada 8. decembra *High Court of Ireland* spriedums lietā *Friends of the Curragh Environment Limited v An Bord Pleanála* ([2006] IEHC 390).

20 — 2007. gada 26. aprīļa *High Court of Ireland* spriedums lietā *Sweetman v An Bord Pleanála* ([2007] IEHC 153).

nošķiršana nav saskatāma ne Īrijas tiesību aktu attiecīgajās normās, ne Tiesā iesniegtajos Īrijas spriedumos [21].

60. Lai gan spriedumā lietā *Sweetman* ir nepārprotami uzsvērts, ka projekta attīstītājs ir publisks, spriedumi lietā *Friends of the Curragh Environment* attiecās uz privātu projektu [22]. Tomēr šie izteikumi būtiski neietekmē Īrijas tiesību aktu piemērošanu, jo tajos tikai teorētiski tika apspriesta Direktīvas 2003/35 tieša piemērošana.

61. Tāpēc jāsecina, ka uz iespēju uzsākt procedūru par privātu vai publisku projektu pārskatīšanu attiecas viens un tas pats regulējums.

62. Vēl Komisija iebilst, ka Īrija transponēšanu katrā ziņā nav veikusi pietiekami skaidri un ka Īrijas tiesību aktu interpretāciju atbilstīgi direktīvai, par ko liecina spriedums lietā *Sweetman*, nevar uzskatīt par pietiekamu transponēšanu.

63. Tomēr, lai varētu piekrist šim principā pareizajam Komisijas argumentam [23], Komisijai vispirms būtu jāpierāda, ka veiktā transponēšana nav pietiekami skaidra. Šajā sakarā tās arguments būtībā balstīts tikai uz Īrijas *High Court* atzinumiem otrajā spriedumā lietā *Friends of the Curragh Environment* [24] par to, ka Direktīva 2003/35 šķietami nav transponēta.

64. Komisija it īpaši min Īrijas *High Court* izteikumu, ka būtisku interešu standarts ir ierobežojošāks nekā pietiekamu interešu standarts [25]. Tomēr šis izteikums neattiecas uz Direktīvu 2003/35, bet gan uz Īrijas tiesībās paredzētu pieņemamības nosacījumu, kas iepriekš ietilpa *Planning and Development Act* piemērošanas jomā un aizvien vēl jāpiemēro citās *judical review* piemērošanas jomās.

65. Tāpēc Īrijas valdība pamatoti — atbilstoši Īrijas *High Court* spriedumam lietā *Sweetman* — iebilst pret šo argumentu, ka pietiekamas intereses Direktīvas 2003/35 izpratnē un pietiekamas intereses saskaņā ar

21 — Līdztekus 19. un 20. zemsvītras piezīmē minētajiem *High Court* spriedumiem šajā sakarā it īpaši jāmin arī Īrijas *Supreme Court* [Augstākās tiesas] 2008. gada 2. maija spriedums lietā *Harding v Cork County Council & anor* ([2008] IESC 27).

22 — Iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma 3.10. punkts.

23 — Skat. 2001. gada 10. maija spriedumu lietā C-144/99 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, I-3541. lpp., 21. punkts), 1996. gada 19. septembra spriedumu lietā C-236/95 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-4459. lpp., 12. un nākamie punkti) un 2007. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-507/04 Komisija/Austrija (Krājums, I-5939. lpp., 137. punkts).

24 — Iepriekš 19. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

25 — Skat. arī iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Harding* un iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Sweetman*.

Īrijas procesuālajām tiesībām ir dažādi jēdzieni.

66. Saskaņā ar Direktīvu 2003/35, proti, IVN direktīvas 10.a panta 3. punkta pirmo teikumu un Direktīvas 96/61 15.a panta 3. punkta pirmo teikumu, dalībvalstis nosaka, kas tieši uzskatāms par pietiekamām interesēm un tiesību aizskārumu. Tomēr tam jānotiek atbilstoši mērķim nodrošināt attiecīgai sabiedrības daļai plašas iespējas vērsties tiesā, kaut gan ir iespējams arī stingrāks pieejamības regulējums, proti, prasība apliecināt tiesību aizskārumu. Tādējādi direktīva ļauj dalībvalstīm definēt pietiekamu interešu jēdzienu un tajā nav paredzētas nekādas obligātas minimālās prasības.

67. Īrija ir izlēmusi, ka tikai būtiskas intereses ir pietiekamas direktīvas izpratnē [26]. Likumā ir skaidri noteikts, ka šīs intereses nav saistītas tikai ar nekustamo īpašumu vai finansiālām interesēm [27]. Saskaņā ar nesen pasludinātu Īrijas *Supreme Court* spriedumu pieteikuma iesniedzējam jāpierāda īpašas personiskas un būtiskas intereses, ko ietekmē apstrīdētais projekts vai kas ir ar to saistītas [28]. Komisija nemin nevienu argumentu, kāpēc šis standarts neatbilstu direktīvai.

68. Labākajā gadījumā varētu jautāt, vai prasības celšanas tiesību ierobežošana atbilst skaidrajam mērķim nodrošināt plašas iespējas vērsties tiesā. Iepriekšējie labvēlīgākie noteikumi par nepieciešamajām interesēm liecina, ka Īrijas tiesību sistēmā principā ir iespējamas plašākas iespējas vērsties tiesā.

69. Tomēr pietiekamu interešu celt prasību konstatēšana noteikti balstīta uz zināmiem apsvērumiem. Efektīva tiesību īstenošana ir saistīta ar plašām iespējām vērsties tiesā. Raugoties no citas puses, daudzas tiesvedības, iespējams, nav vajadzīgas, jo tiesības nav pārkāptas. Nevajadzīgas prasības noslogo ne tikai tiesas, bet arī attiecīgos projektus, kuru īstenošana var tikt aizkavēta. Šo apsvērumu rezultātu var ietekmēt tādi faktori kā pieaugošs regulējums vai palielināta iedzīvotāju gatavība konfliktēt, kā arī vides pārmaiņas.

26 — *Planning and Development Act 2000*, kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*, 50.A panta 3. punkta b) apakšpunkts.

27 — *Planning and Development Act 2000*, kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*, 50.A panta 4. punkts.

28 — Skat. iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Harding*. Attiecībā uz iespēju interpretēt Īrijas tiesību aktus atbilstoši direktīvai šajā spriedumā ir pārsteidzošs secinājums, ka (atvērtā) jēdziena "substantial interest" citāda interpretācija būtu pretrunā (*contra legem*) Īrijas likumam.

Tādējādi, ņemot vērā iepriekšējās labvēlīgākās iespējas vērsties tiesā, tik vienkārši nevar secināt, ka stingrāka pieeja nebūtu savienojama ar mērķi nodrošināt plašas iespējas.

70. Visbeidzot Komisija tiesas sēdē pauda viedokli, ka būtisku interešu kritēriju nepieļauj arī līdzvērtības princips. Šis princips paredz, ka, lai gan procesuālie noteikumi arī gadījumos, ko regulē Kopienu tiesības, ir katras dalībvalsts iekšējās tiesiskās kārtības jautājums, tomēr tie nedrīkst būt nelabvēlīgāki par tiem, kuri regulē līdzīgas iekšējās situācijas [29].

71. Nelabvēlīgāku attieksmi Komisija saskata tajā, ka atšķirībā no teritorijas plānošanas tiesību aktiem citās jomās, lai vērstos tiesā, ir paredzēts tikai pietiekamu interešu esamības nosacījums. Tomēr šis apgalvojums varētu pārliecināt tikai tad, ja ar teritorijas plānošanas tiesību aktiem būtu jāīsteno vienīgi Kopienu tiesību nostāja. Tomēr par to nekas neliecina. Ciktāl var spriest, teritorijas plānošanas tiesību jomā celtās prasības drīzāk var skart arī tikai valsts tiesību aktus. Uz šīm prasībām arī attiecas pieņemamības nosacījums — būtisku interešu esamība. Tāpēc šis ar teritorijas plānošanu saistīto prasību pieņemamības nosacījums nerada nelabvēlīgāku attieksmi gadījumos, ko regulē Kopienu tiesības.

72. Tādējādi nekas neliecina, ka Īrija nebūtu pietiekami skaidri veikusi IVN direktīvas 10.a panta 1. punkta a) apakšpunkta un Direktīvas 96/61 15.a panta 1. punkta a) apakšpunkta transponēšanu attiecībā uz interesēm, kas vajadzīgas, lai personas varētu celt prasību. Pat ja Tiesa šo argumentu uzskatītu par pieņemamu, tas katrā ziņā nebūtu pamatots.

c) Par nevalstisku organizāciju tiesībām (kolektīvā prasība)

73. Otrs Komisijas iebildums par IVN direktīvas 10.a pantu un Direktīvas 96/61 15.a pantu ir par nevalstisko organizāciju statusu. Saskaņā ar attiecīgo pantu 3. punkta otro teikumu noteiktu nevalstisko organizāciju intereses uzskata par pietiekamām, lai varētu celt prasību.

29 — 2004. gada 7. janvāra spriedums lietā C-201/02 *Wells* (*Recueil*, I-723. lpp., 67. punkts).

74. Turpinājumā Komisija šajā sakarā iebilst pret to, ka Īrija nav transponējusi jēdzienus "sabiedrība" un "attiecīgā sabiedrības daļa". IVN direktīvas gadījumā šie jēdzieni ir definēti Direktīvas 2003/35 3. panta 1. punktā. Saskaņā ar to nevalstiskās organizācijas, kas cīnās par vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, ir ieinteresētas ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanas procedūrās, kuras ietver ietekmes uz vidi novērtējumu.

75. Direktīvu jēdzienu definīcijas katrā ziņā nav jātransponē vārds vārdā. Tiesa ir lēmusi, ka saskaņā ar Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 1. panta l) punktu jēdziens "īpaši aizsargājama dabas teritorija" nav jātransponē tieši. Pietiek, ja valsts tiesību aktos ir juridiski pietiekami precīzi noteiktas ar šo jēdzienu saistītās juridiskās sekas [30].

76. Tādējādi izskatāmajā lietā ir jāpārbauda, vai saskaņā ar Īrijas tiesību aktiem nevalstiskās organizācijas ir atzītas par attiecīgu sabiedrības daļu, kas var celt Direktīvā 2003/35 paredzēto prasību.

77. Šajā sakarā Īrija apgalvo, ka Īrijas *Planning and Development Act 2000*, kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*, 50.A panta 3. punkta b) apakšpunkta ii) daļā nevalstiskas organizācijas ir atbrīvotas no prasības pierādīt būtisku interešu esamību. Ņemot vērā attiecīgo tiesību normu tekstu, šo apgalvojumu tik vienkārši nevar ignorēt.

78. Šajā sakarā Komisija iebilst, ka *High Court* otrais spriedums lietā *Friends of the Curragh Environment* [31] bija par nevalstiskas organizācijas prasību, kas tika noraidīta pietiekamu interešu trūkuma dēļ.

79. Tomēr *High Court* nepiemēroja *Planning und Development Act* grozīto redakciju. Saskaņā ar Īrijas valdības teikto šī redakcija nebija piemērojama laika apsvērumu dēļ. Tāpēc no šī sprieduma nevar izdarīt secinājumus par jauno tiesisko regulējumu, kas attiecas uz nevalstiskām organizācijām.

80. Tādējādi Komisija nav pierādījusi, ka Īrijas tiesiskais regulējums par nevalstisku organizāciju iespēju vērsties tiesā neatbilstu

30 — Skat. iepriekš, 35. punkts.

31 — Iepriekš 19. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

Direktīvai 2003/35, proti, IVN direktīvas 10.a panta 3. punktam un Direktīvas 96/61 15.a panta 3. punktam. Tāpēc arī šajā punktā iebildums par transponēšanas neveikšanu nav pamatots. Par transponēšanas kvalitāti Komisija iebildumus nav cēlusi.

d) Par pārskatīšanas apmēru Īrijas tiesās

81. Trešais Komisijas iebildums par IVN direktīvas 10.a pantu un Direktīvas 96/61 15.a pantu skar pārskatīšanas apmēru. Saskaņā ar attiecīgo pantu 1. punktu prasītājs var apstrīdēt lēmumu, pasākumu un bezdarbības likumību pēc būtības vai procesuālo tiesību aspektā. Komisija iebilst, ka saskaņā ar otro Īrijas *High Court* spriedumu lietā *Friends of the Curragh Environment* [32] arī šis punkts neesot transponēts un šo nepilnību nenovēršot spriedums lietā *Sweetman*.

82. Šajā sakarā, ņemot vērā attiecīgās prasības veida, proti, *judicial review*, esamību Īrijas tiesību aktos, iebildums par transponēšanas pasākumu neveikšanu vispār arī ir jānoraida kā nepamatots.

32 — Iepriekš 19. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

83. Komisijai nav īpašu iebildumu par iespējamo *judical review* pārskatīšanas apmēru. Lai gan minētajā spriedumā lietā *Sweetman* [33] un pirmajā *High Court* spriedumā lietā *Friends of the Curragh Environment* [34] ir apspriesti iespējamie iebildumi par Īrijas tiesību aktos paredzēto pārskatīšanas apmēru, tomēr nav saprotams, kādā mērā Komisija tos ir aizgūvusi. Tāpēc šajā punktā par argumentu, kas attiecas uz transponēšanas kvalitāti, nav jālemj.

e) Par ātru tiesvedības norisi

84. Ceturtais Komisijas iebildums par IVN direktīvas 10.a pantu un Direktīvas 96/61 15.a pantu skar tiesvedības ilgumu. Saskaņā ar attiecīgo pantu 5. punktu attiecīgajām procedūrām jānorit ātri. Arī šajā sakarā Komisija balstās uz otrajā spriedumā lietā *Friends of the Curragh Environment* [35] izteiktajiem secinājumiem, ka direktīva nav transponēta.

33 — Iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma 6.11. un nākamie punkti.

34 — 2006. gada 14. jūlija *High Court of Ireland* spriedums lietā *Friends of the Curragh Environment* ([2006] IEHC 243).

35 — Iepriekš 19. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

85. Īrija iebilst, norādot uz Īrijas *Planning and Development Act 2000*, kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*, 50.A panta 10. punktu un 11. punkta b) apakšpunktu. Saskaņā ar tiem piekritīgajām tiesām procedūras jāveic tik ātri, cik to pieļauj pareizas tiesvedības norises intereses. Arī 50.A panta 12. punktā ir atļauts pieņemt noteikumus par tiesvedības paātrināšanu.

86. Tādējādi arī šajā punktā Komisija nevar pierādīt, ka transponēšana vispār nav veikta. Tā kā tai nav īpašu iebildumu par šo noteikumu kvalitāti, nekāda papildu izvērtēšana nav vajadzīga.

f) Par tiesāšanās izdevumiem

87. Piektais Komisijas iebildums par IVN direktīvas 10.a pantu un Direktīvas 96/61 15.a pantu skar tiesāšanās izdevumus. Saskaņā ar minēto pantu 5. punktu attiecīgās procedūras nedrīkst būt pārmērīgi dārgas.

88. Lietas dalībnieki nestrīdas ne par tiesas nodevām, ne par prasītāja, kuram spriedums ir labvēlīgs, tiesībām uz tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu [36]. Drīzāk jautājums ir par to, kādā mērā šis prasītājs jāaizsargā no tā, ka tam var piespriest atlīdzināt otra lietas dalībnieka izdevumus gadījumā, ja tam spriedums ir nelabvēlīgs.

89. Īrija uzskata, ka Direktīvā 2003/35 nav nekādu noteikumu par izdevumiem, kas rodas lietas dalībniekiem. Tā balstās uz Orhūsas konvencijas normām, kas nav tieši transponētas direktīvā. Pirmkārt, minētās konvencijas 9. panta 5. punktā ir paredzēts, ka katra puse lemj par atbilstošu palīdzības sistēmu ieviešanu, lai novērstu vai mazinātu finansiālus vai citus šķēršļus saistībā ar vēršanos tiesu iestādēs. Otrkārt, saskaņā ar 3. panta 8. punkta otro teikumu netiek ierobežota valsts tiesu kompetence lemt par pamatotu tiesāšanās izdevumu segšanu.

90. Tomēr šis apgalvojums nepārliecina. Konvencijas 3. panta 8. punkta otrais teikums jālasa kopā ar pirmo teikumu. Saskaņā ar to nedrīkst sodīt, vajāt vai iespaidot

36 — Jautājums nav arī par tiesāšanās izdevumu nodrošinājumu, kā noteikusi Īrijas *Supreme Court* 1998. gada 21. jūlija spriedumā lietā *Lancefort Ltd. v. An Bord Pleanála* (Nr. 2) ([1999] 2 IR 270), vai par *Planning and Development Act 2000*, kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*, 50.A panta 6. punktā paredzēto iespēju padarīt tiesvedību atkarīgu no piekrišanas atlīdzināt iespējamos zaudējumus.

personas, kas īsteno savas tiesības atbilstoši šīs konvencijas noteikumiem. Otrais teikums tikai paskaidro, ka tiesāšanās izdevumu iekasēšanu nevar uzskatīt par sodu, vajāšanu vai iespaidošanu.

91. Interpretējot Orhūsas konvencijas 9. panta 4. punktu un attiecīgās direktīvu transponējošās tiesību normas, konvencijas 9. panta 5. punkts jāņem vērā neatkarīgi no tā, vai tas ir nepārprotami minēts Direktīvā 2003/35. Tajā ir apliecināts, ka puses, nosakot, ka tiesvedība nedrīkst būt pārmērīgi dārga, ir ņēmušas vērā palīdzības sistēmu nepieciešamību.

92. Turklāt arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas [37] 47. panta 3. punktā tiek prasīts nodrošināt juridisku palīdzību, ja šāda palīdzība ir vajadzīga, lai efektīvi nodrošinātu iespēju vērsties tiesā. Tā kā Lisabonas līgums vēl nav ratificēts, hartai nav primārajām tiesībām pielīdzināma saistoša juridiskā spēka. Tomēr kā tiesību avotā tajā ir ietvertas norādes par pamattiesībām [38], kas jāņem vērā, interpretējot Kopienu tiesības [39].

93. Tādējādi pārmērīgi dārgas tiesvedības aizliegums attiecas uz visiem tiesāšanās izdevumiem, kas rodas lietas dalībniekiem.

94. Tomēr nepastāv absolūts aizliegums piespriest Direktīvā 2003/25 paredzētajiem prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Par to liecina ne tikai direktīvas teksts, kurā ir aizliegti tikai pārmērīgi izdevumi, bet it īpaši arī Orhūsas konvencijas 3. panta 8. punkts, saskaņā ar kuru var piespriest atlīdzināt izdevumus.

95. Iebildumu par nepietiekamu aizsardzību no pārmērīgiem tiesāšanās izdevumiem Komisija pamato ar to, ka it īpaši lietas dalībnieku, kuriem spriedums ir labvēlīgs, izdevumi Īrijā varētu būt ļoti lieli. Nevar izslēgt izdevumus vairāku simtu tūkstošu *euro* apmērā.

37 — Vispirms harta tika svinīgi pasludināta 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV C 364, 1. lpp.) un pēc tam otrreiz 2007. gada 12. decembrī Strasbūrā (OV C 303, 1. lpp.).

38 — Šajā sakarā skat. arī 2006. gada 27. jūnija spriedumu lietā C-540/03 Parlaments/Padome, sauktu arī par "Ģimenes atkalapvienošanās" (Krājums, I-5769. lpp., 38. punkts), un 2007. gada 13. marta spriedumu lietā C-432/05 *Unibet* (Krājums, I-2271. lpp., 37. punkts).

39 — 1994. gada 24. marta spriedums lietā C-2/92 *Bostock* (*Recueil*, I-955. lpp., 16. punkts), 2000. gada 18. maija spriedums lietā C-107/97 *Rombi* un *Arkopharma* (*Recueil*, I-3367. lpp., 65. punkts), 2003. gada 6. novembra spriedums lietā C-101/01 *Lindqvist* (*Recueil*, I-12971. lpp., 87. punkts) un iepriekš 39. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Parlaments/Padome, 105. punkts.

96. Mazāk pārliecinošs šajā sakarā ir Īrijas valdības apgalvojums, ka pastāvot tiesiskais regulējums par juridisko palīdzību, tā sauktā *Attorney General's Scheme*, un vispār potenciālie prasītāji varot izmantot arī bezmaksas procedūru pie ombuda. Minētais regulējums par juridisko palīdzību, ņemot vērā tā tekstu, nav piemērojams direktīvā minētajām procedūrām. Tāpēc to nevar atzīt par transponēšanas pasākumu. Ombuds var piedāvāt nebirokrātisku alternatīvu tiesvedībai, taču tas pēc savas iniciatīvas var tikai sniegt ieteikumus Īrijas valdībai un saistošus lēmumus pieņemt nevar.

99. Papildus es vēlos norādīt, ka ir pamatots Komisijas papildu iebildums, ka Īrijas tiesību aktos nav paredzēts pienākums tiesām, īstenojot rīcības brīvību jautājumos par izdevumiem, rīkoties atbilstoši direktīvas prasībām. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai transponētu direktīvas tiesību normas, nepietiek ar rīcības brīvību, ko var īstenot atbilstoši direktīvai, jo šāda prakse jebkurā brīdī var mainīties [40]. Tomēr šis iebildums jau attiecas uz transponēšanas pasākumu kvalitāti un tāpēc nav pieņemams.

g) Par sabiedrības informēšanu

97. Tomēr, kā atzīst Komisija un uzsver Īrija, Īrijas tiesas pēc saviem ieskatiem var nepiespriest atlīdzināt tiesāšanās izdevumus lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, un pat likt atlīdzināt tā izdevumus lietas dalībniekam, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tādējādi pastāv iespēja ierobežot pārmērīgu izdevumu risku.

100. Visbeidzot, ar sesto iebildumu par IVN direktīvas 10.a pantu un Direktīvas 96/61 15.a pantu Komisija apstrīd to, kā sabiedrība ir informēta par tās direktīvā paredzētajām tiesībām. Saskaņā ar attiecīgo pantu 6. punktu, lai veicinātu šo tiesību normu efektivitāti, dalībvalstis nodrošina, lai sabiedrībai būtu pieejama praktiska informācija par piekļuvi administratīvajām un tiesu pārskatīšanas procedūrām.

98. Pēc manām domām, šī iespēja ierobežot izdevumu risku ir pietiekama, lai pierādītu transponēšanas pasākumu esamību. Tāpēc arī šajā punktā Komisijas prasība nav pamatota.

40 — 1997. gada 13. marta spriedums lietā C-197/96 Komisija/Francija (*Recueil*, I-1489. lpp., 14. punkts), 2000. gada 9. marta spriedums lietā C-358/98 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-1255. lpp., 17. punkts), 2002. gada 7. marta spriedums lietā C-145/99 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-2235. lpp., 30. punkts) un 2005. gada 10. marta spriedums lietā C-33/03 Komisija/Apvienotā Karaliste (Krājums, I-1865. lpp., 25. punkts).

101. Arī šajā sakarā Komisija atsaucas uz abiem spriedumiem lietā *Friends of the Curragh Environment* [41]. Neatkarīgi no faktiskā tiesiskā regulējuma saskaņā ar šiem spriedumiem Īrijas sabiedrībai jāpieņem, ka direktīva vēl nav transponēta.

102. Nevar ņemt vērā Īrijas valdības argumentu par spriedumu lietā *Sweetman*, jo tas tika pasludināts tikai pēc Komisijas argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

103. Turpretī *Planning and Development Act 2000*, kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*, bija izsludināts un stājies spēkā jau brīdī, kad beidzās šis termiņš. Tomēr šim argumentam būtu lielāka nozīme, ja teritorijas plānošanas tiesību aktu grozījumi nepārprotami attiektos uz transponēto Direktīvu 2003/35. Tā tas nav.

104. Turklāt it īpaši otrais spriedums lietā *Friends of the Curragh Environment* [42] liecina, ka, iespējams, tiesas pat vēl nebija pietiekami informētas par šo tiesisko regulējumu. Šis spriedums bija par nevalstiskas organizācijas tiesībām, kuras, iespējams, bija nostiprinātas ar īsi pirms tam spēkā stājušos *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*. Tomēr šie likuma grozījumi pat netiek minēti.

105. Tomēr galvenā nozīme ir tam, ka pienākums informēt sabiedrību nevar nozīmēt tikai transponēto tiesību normu publicēšanu. Direktīvas transponējošās normas jāpublicē katrā ziņā. Tātad nepārprotamajam pienākumam informēt sabiedrību jābūt plašākam.

106. Saskaņā ar direktīvas nepārprotamo formulējumu dalībvalstīm ir it īpaši jānodrošina, lai būtu pieejama praktiska informācija par iespējām vērsties tiesā. Lai to nodrošinātu, nepietiek tikai publicēt likuma tekstus.

107. Tomēr Īrijas valdība citus informatīvus pasākumus nemin.

108. Tādējādi, saskaņā ar IVN direktīvas 10.a panta 6. punktu un Direktīvas 96/61 15.a panta 6. punktu nenodrošinot, lai sabied-

41 — Iepriekš 19. zemsvītras piezīmē minētais spriedums un iepriekš 34. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

42 — Iepriekš 19. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

rībai būtu pieejama praktiska informācija par piekļuvi administratīvajām un tiesu pārskatīšanas procedūrām, Īrija nav izpildījusi Direktīvas 2003/35 6. pantā paredzētos pienākumus.

2) Par Komisijas informēšanu

109. Atliek tikai pārbaudīt, vai Īrija ir pietiekami informējusi Komisiju par IVN direktīvas 10.a panta un Direktīvas 96/61 15.a panta transponēšanu. Komisija uzskata, ka informācija par tiesāšanās izdevumu regulējošo tiesību normu transponēšanu [43] un vispārīgi par iespējām vērsties tiesā nebija pietiekama.

110. Saskaņā ar Direktīvas 2003/35 6. panta 1. punktu dalībvalstis nekavējoties informē Komisiju par normatīvajiem un administratīvajiem aktiem, kas vajadzīgi, lai transponētu direktīvu.

111. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalstīm atbilstoši EKL 10. pantam ir pienākums palīdzēt Komisijai īstenot tās uzdevumu, ko saskaņā ar EKL 211. pantu it īpaši veido EK līguma noteikumu, kā arī iestāžu saskaņā ar Līgumu pieņemto noteikumu piemērošanas uzraudzība [44]. Tāpēc līdzīgi citu direktīvu attiecīgajām tiesību normām Direktīvas 2003/35 6. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums sniegt informāciju [45].

112. Informācijai, kas dalībvalstīm jāsniedz Komisijai, jābūt skaidrai un precīzai. Tām nepārprotami jānorāda normatīvie un administratīvie akti, ar kuru pieņemšanu dalībvalsts uzskata, ka ir izpildījusi dažādos pienākumus, kas izriet no direktīvas. Ja šādas informācijas trūkst, Komisija nevar pārliecināties, vai dalībvalsts ir faktiski un pilnībā ieviesusi direktīvu. Ja dalībvalsts neizpilda šo pienākumu, proti, nesniedz attiecīgo informāciju vai iesniegtā informācija nav pietiekami skaidra un precīza, tas var būt pamats, lai uzsāktu EKL 226. pantā noteikto procedūru par šādas neizpildes konstatēšanu [46].

43 — Skat. iepriekš 87. un nākamos punktus.

44 — 1982. gada 25. maija spriedums lietā 96/81 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, 1791. lpp., 7. punkts) un 2000. gada 12. septembra spriedums lietā C-408/97 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, I-6417. lpp., 15. un 16. punkts).

45 — Skat. iepriekš 44. zemsvītras piezīmē minēto 1982. gada 25. maija spriedumu lietā Komisija/Nīderlande, 7. punkts, un iepriekš 14. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Itālija, 26. punkts.

46 — Skat. iepriekš 44. zemsvītras piezīmē minēto 1982. gada 25. maija spriedumu lietā Komisija/Nīderlande, 8. punkts, un iepriekš 14. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Itālija, 27. punkts.

113. Attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem, jau atbildot uz pirmo argumentēto atzinumu, Īrija norādīja uz Īrijas tiesu pilnvarām jautājumu par izdevumiem lemt par labu prasītājam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs.

114. Vēl iespēja vērsties tiesā būtībā tiek nodrošināta ar *Planning and Development Act 2000*, kas grozīts ar *Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*. To Īrija paziņoja Komisijai 2006. gada 30. novembrī, tātad — līdz otrajā argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

115. Tādējādi Īrija ir paziņojusi Komisijai par būtiskajiem pasākumiem Direktīvas 2003/35 transponēšanai.

116. Tomēr Komisija iebilst pret to, ka Īrija nav paziņojusi par abiem Īrijas *High Court* spriedumiem lietā *Friends of the Curragh Environment* [47].

117. Pret to Īrija vispirms iebilst, ka dalībvalstīm nav pienākuma informēt Komisiju par *esošiem* tiesību aktiem, kuros ir transponēta Direktīva 2003/35. Abi spriedumi attiecas uz *Planning and Development Act 2000* redakcijā, kas bija spēkā līdz Direktīvas 2003/35 pieņemšanai.

118. Kā uzskata Komisija, par šo jautājumu Tiesa jau ir lēmusi pretēji Īrijas viedoklim. Pat ja dalībvalstīm ir atļauts transponēt direktīvu ar to spēkā esošajām tiesību normām, tās nekādā gadījumā netiek atbrīvotas no oficiāla pienākuma informēt Komisiju par šīm tiesību normām, lai tā varētu novērtēt tiesību normu atbilstību šai direktīvai [48].

119. Vēl Īrija norāda, ka, atbildot uz argumentēto atzinumu, ir sarežģīti parādīt, kā Īrijas judikatūrā ir transponēti direktīvas noteikumi par iespēju vērsties tiesā. Būtu jāpietiek ar vienkāršu norādi uz šo judikatūru kopā ar norādi uz autoritatīvas Īrijas administratīvo tiesību mācību grāmatas attiecīgo nodaļu. *High Court* izteikumi ir *obiter dicta*, kuri neapšauba pietiekamu transponēšanu. Tikai pēc pēdējās vēstules Komisijai esot pieņemts atbilstīgs *High Court* nolēmums [49].

47 — Iepriekš 19. zemsvītras piezīmē minētais spriedums un iepriekš 34. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

48 — Iepriekš 14. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Itālija, 30. punkts.

49 — Iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

120. Tomēr šajā argumentā Īrija pārprot dalībvalstu pienākumus direktīvu transponēšanā. Tie jāpilda neatkarīgi no tā, vai dalībvalsts kādu direktīvu transponē ar judikatūras precedentiem vai likumdošanas pasākumiem. Katrā ziņā attiecībā uz katru direktīvas tiesību normu jāpārbauda, kādi pasākumi ir vajadzīgi, lai to transponētu. Ja dalībvalsts vēlas atsaukties uz to, ka paliek spēkā esošs tiesību akts, tai šis tiesību akts ir jāidentificē pirms tā secina, ka papildu pasākumi nav nepieciešami.

121. Tieši par šo pārbaudi dalībvalsts var paziņot (un tai jāpaziņo) Komisijai bez nozīmīgām papildu pūlēm. Precedentu sistēmā grūtības rada nevis pārbaudes apraksts, bet gan pati pārbaude. Taču tā dalībvalstij jāveic neatkarīgi no pienākuma sniegt informāciju.

122. Šajā sakarā jāpiekrīt Komisijai, ka, informējot par direktīvas noteikumu transformēšanu, nedrīkst neietvert informāciju, kas pamato šaubas par pareizu transponēšanu. Spriedumiem, saskaņā ar kuriem direktīva vēl nav transponēta, nozīme ir tieši tad, ja dalībvalsts uzskata, ka direktīva esošajā judikatūrā jau tiek pietiekami transponēta.

123. Tāpēc Īrijai bija jāiesniedz Komisijai Īrijas judikatūras apraksts, no kura izriet, ka Direktīvas 2003/35 noteikumi par iespēju vērsties tiesā ir pietiekami transponēti. Šajā sakarā Īrijai bija jāspēj izskaidrot attiecīgo izteikumu saturs.

124. Tādējādi jāsecina, ka, nepaziņojot Komisijai par abiem *High Court* spriedumiem lietā *Friends of the Curragh Environment*, Īrija saistībā ar IVN direktīvas 10.a panta un Direktīvas 96/61 15.a panta transponēšanu nav izpildījusi Direktīvas 2003/35 6. pantā paredzēto informēšanas pienākumu.

V — Par tiesāšanās izdevumiem

125. Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās

izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tikai Komisija ir lūgusi atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Lai gan dažos punktos spriedums tai ir labvēlīgs, tomēr attiecībā uz būtiskām prasības daļām spriedums tai ir nelabvēlīgs. Tāpēc katram lietas dalībniekam savi tiesāšanās izdevumi jāsedz pašam.

VI — Secinājumi

126. Tādējādi es Tiesai ierosinu nolemt šādi:

1) saskaņā ar Padomes Direktīvas 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, kas grozīta ar Direktīvu 97/11/EK, 2. panta 1. punktu un 4. panta 2.–4. punktu neveicot visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai pietiekami nodrošinātu, ka pirms atļaujas izsniegšanas projektiem, kas ietilpst II pielikuma 10. punkta e) apakšpunktā minētajā "ceļu būves" kategorijā, kuru gadījumā jārēķinās ar ievērojamu ietekmi uz vidi, jāveic saskaņošanas procedūra un ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar direktīvas 5.–10. pantu, Īrija nav izpildījusi šajā direktīvā paredzētos pienākumus;

2) Īrija nav izpildījusi Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvas 2003/35/EK, ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337 un 96/61, 6. pantā paredzētos pienākumus, jo tā

— nav pieņēmusi visus normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu 3. panta 3., 4., 5. un 6. punkta, kā arī 4. panta 2. un 3. punkta prasības,

— saskaņā ar Direktīvas 85/337 10.a pantu un Direktīvas 96/61 par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli, eventuāli Direktīvas 2003/35 redakcijā, 15.a pantu nav nodrošinājusi, lai sabiedrībai būtu pieejama praktiska informācija par piekļuvi administratīvajām un tiesu pārskatīšanas procedūrām, un

— nav paziņojusi Komisijai par abiem *High Court* spriedumiem lietā *Friends of the Curragh Environment*;

3) pārējā daļā prasību noraidīt;

4) Īrija un Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.